

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

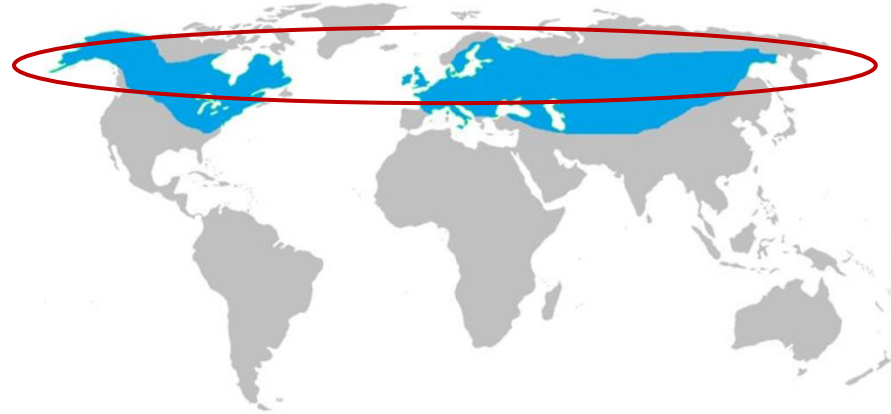
Konferencja Wylęgarnia 11-13 września 2019, Białowieża

Stymulacja hormonalna samców szczupaka – praktyczne aspekty poprawy jakości nasienia w warunkach kontrolowanych

*Zakład Biologii Gamet i Zarodka,
Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności
Polska Akademia Nauk, Olsztyn*

Wprowadzenie

Wysoka plastyczność gatunku

Środowisko

- rola sanitarna – eliminacja gatunków małoceńnych
- rola ekologiczna – eliminacja gatunków planktonożernych
- rola stymulująca – presja na intensywność żerowania innych gatunków (karp, lin)

Akwakultura

- rola biologiczna – produkcja materiału obsadowego (zarybienia)
- rola zdrowotna – wysokie walory smakowe mięsa
- rola rekreacyjna – wędkarstwo

Rozród szczupaków – warunki kontrolowane

Manipulacje z ikrą i nasieniem

Efektywność rozrodu – ?

Wprowadzenie

Manipulacje z tarlakami

- odłów
- przeglądanie tarlaków
- transport
- inne manipulacje

<http://www.gminaslawa.pl/2235-w-wodach-slaskiego-jeziora-przybedzie-szczupakow.html>

Zmienność osobnicza

Samice

- brak owulacji
- obniżona jakość ikry
(przejrzenie ikry)

Samce

- niewielka objętość nasienia
- obniżona jakość nasienia
(zanieczyszczenie nasienia)

Strategia działania

Tarlaki

- minimalizowanie stresu
- właściwy czas pozyskiwania gamet
- właściwy sposób pozyskiwania gamet

Gamety

- diagnostyka
- przechowywanie krótkookresowe
- kriokonserwacja

Metody innowacyjne

- wykorzystanie metody ultrasonografii (USG)
- wykorzystanie metody pneumatycznej
- wykorzystanie sztucznej plazmy nasienia
(brak opracowanej procedury dla szczupaka)

Metody innowacyjne

- wykorzystanie pH-metrów
- wykorzystanie systemu CASA
- wykorzystanie cytometru
- (brak możliwości zastosowania w warunkach kontrolowanych)

Metody tradycyjne

- wykorzystanie stymulacji hormonalnej
- wykorzystanie nasienia gonadalnego
(obniżona jakość plemników)

Metody tradycyjne

- ocena makroskopowa
(subiektywność oceny)

Sukces zapłodnienia – wzrost efektywności rozrodu

Stymulacja hormonalna

Tarlaki

- synchronizacja owulacji/spermacji
- przyśpieszenie dojrzałości gamet
- wzrost objętości pozyskanego nasienia
- ograniczenie ilości samców w rozrodzie
- **brak konieczności uśmiercania ryb**

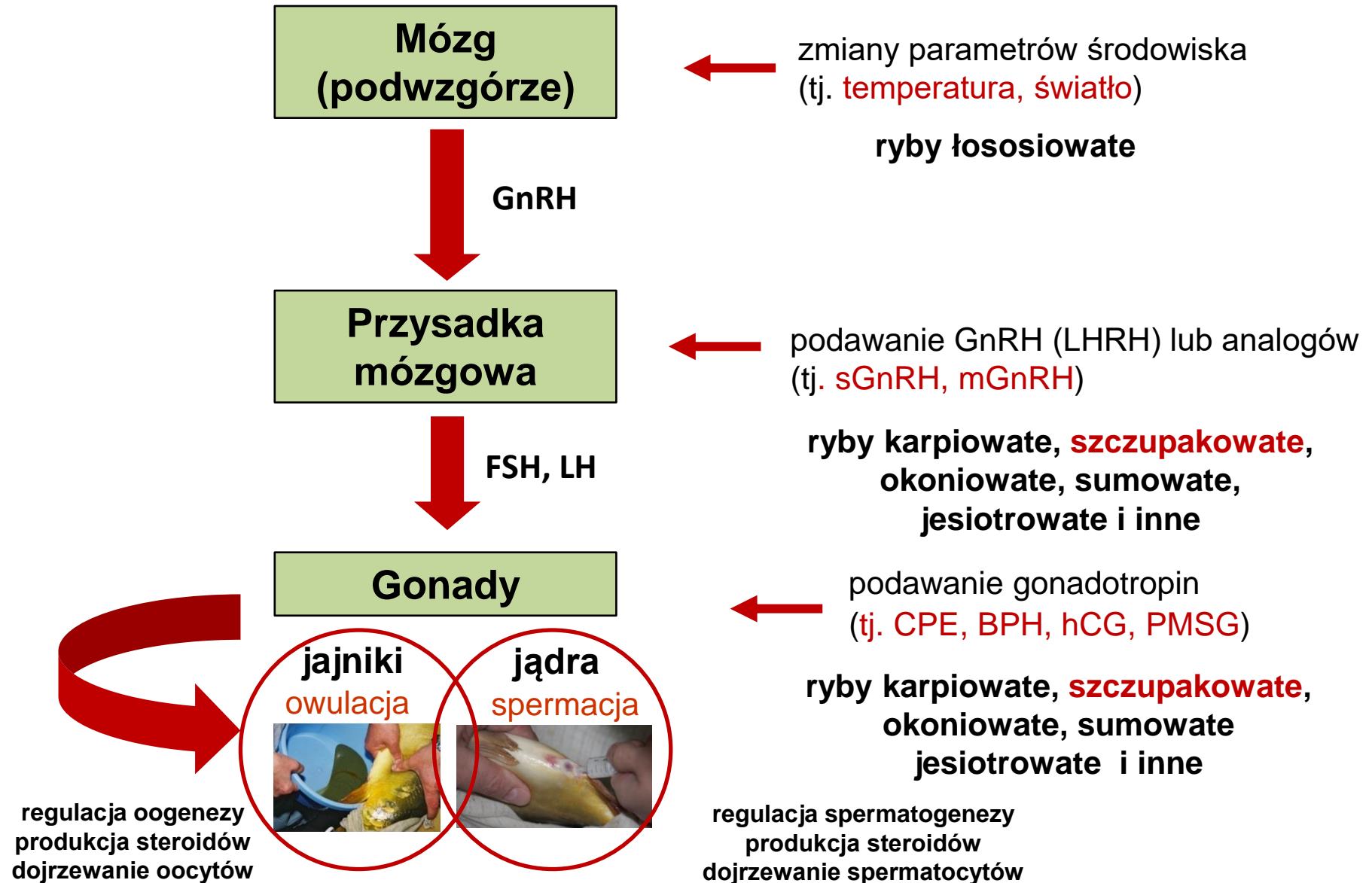
Gamety

- brak negatywnego wpływu na morfologię plemników np. u *Brycon amazonicus*
- pozytywny wpływ na dojrzewanie plemników np. u karpia

Wprowadzenie

Materiał i metody: Pochodzenie ryb i manipulacje z tarlakami

Tarlaki

- pozyskanie samców (n = 21) w sezonie rozrodczym (marzec)
- transport do hali akwaryjnej
- diagnostyka tarlaków
- aklimatyzacja (temp. $10 \pm 1^\circ\text{C}$)

Samce przetrzymywano w basenach (1000 L; pH: 7,2 – 7,8, zawartość tlenu: 90%) z automatyczną termoregulacją

Materiał i metody: Stymulacja hormonalna

Tarlaki

- indywidualne znakowanie
- ważenie i mierzenie samców
- podział na trzy grupy doświadczalne
- stymulacja dootrzewnowa

Tabela 1. Wybrane preparaty hormonalne do stymulowania spermacji szczupaka (*Esox lucius*) w warunkach kontrolowanych, ich komercyjna nazwa, stosowana dawka oraz dostępność. 1 ml Ovarpimu zawiera 20 μ l sGnRH α oraz 10 mg domperidonu.

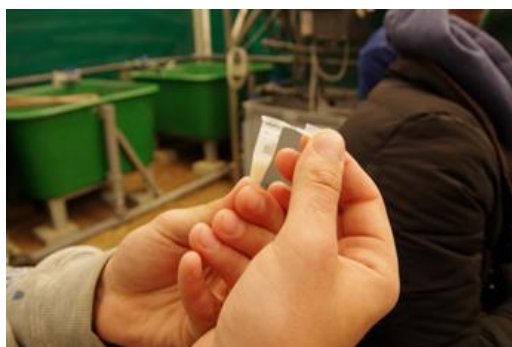
Preparat do stymulacji	Nazwa komercyjna	Ilość ryb	Dawka (m.c)	Dostępność
0.9 % NaCl	kontrola	7	1.0 ml kg ⁻¹	Sigma-Aldrich (Niemcy)
Przysadka mózgowa karpia	CPH	7	2.0 mg kg ⁻¹	Argent (USA)
[(D-Arg ⁶ , Pro ⁹ NET)-sGnRH+domperidon	Ovaprim	7	0.5 ml kg ⁻¹	Syndel (Kanada)

Zastosowane dawki wybranych preparatów hormonalnych stanowiły najmniejszą efektywną dawkę zastosowaną do stymulowania spermacji szczupaków

Materiał i metody: Pozyskanie nasienia

Tarlaki

- anestezji (MS-222 w dawce 1,5 gramów na 10 litrów wody)
- ważenie i mierzenie samców
- osuszanie powłok brzusznych
- pozyskiwanie nasienia do sterylnych strzykawek

**Nasienie pozyskano od każdego osobnika indywidualnie
48 godzin po stymulacji hormonalnej samców**

Materiał i metody: Pozyskanie nasienia

Gamety

➤ Objętość nasienia i ilości plemników

całkowita objętość nasienia

koncentracja plemników

całkowita ilość plemników

strzykawki

spektrofotometr

➤ Ruchliwość plemników

odsetek plemników ruchliwych

odsetek plemników o ruchu progresywnym

prędkość krzywoliniowa plemników

system CASA

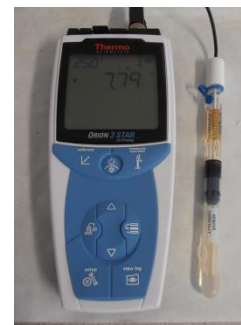
➤ Jakość nasienia

pH nasienia

pH plazmy nasienia

ciśnienie osmotyczne plazmy nasienia

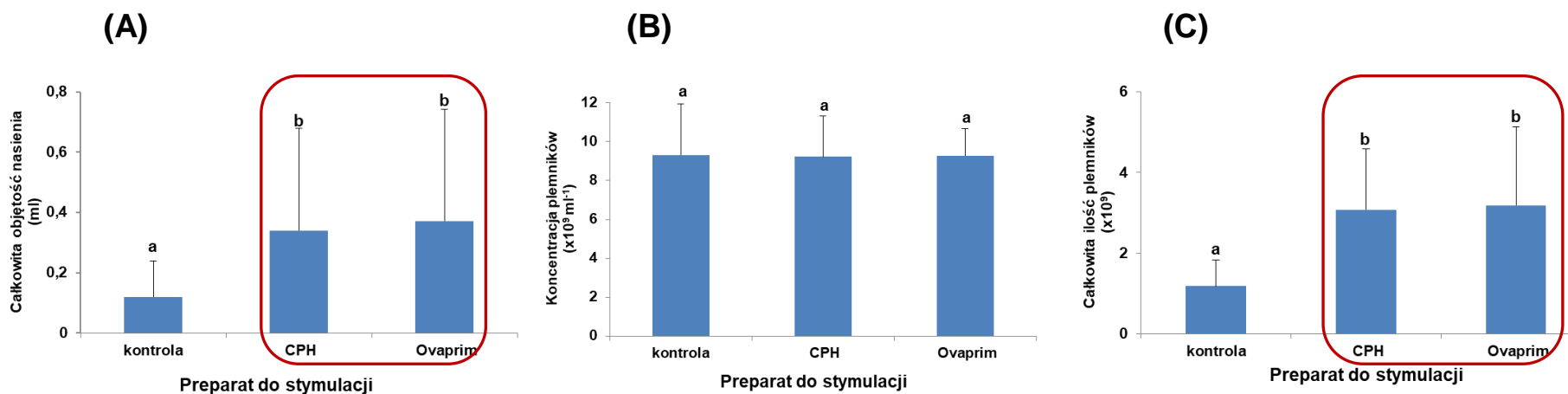
pHmetr

osmometr

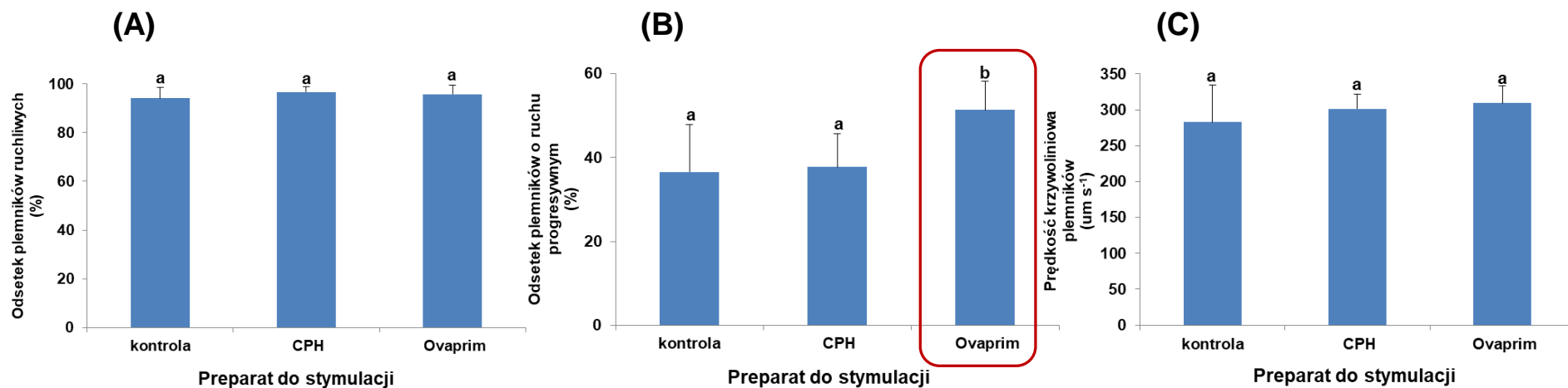

Wyniki: Objętość nasienia i ilość nasienia

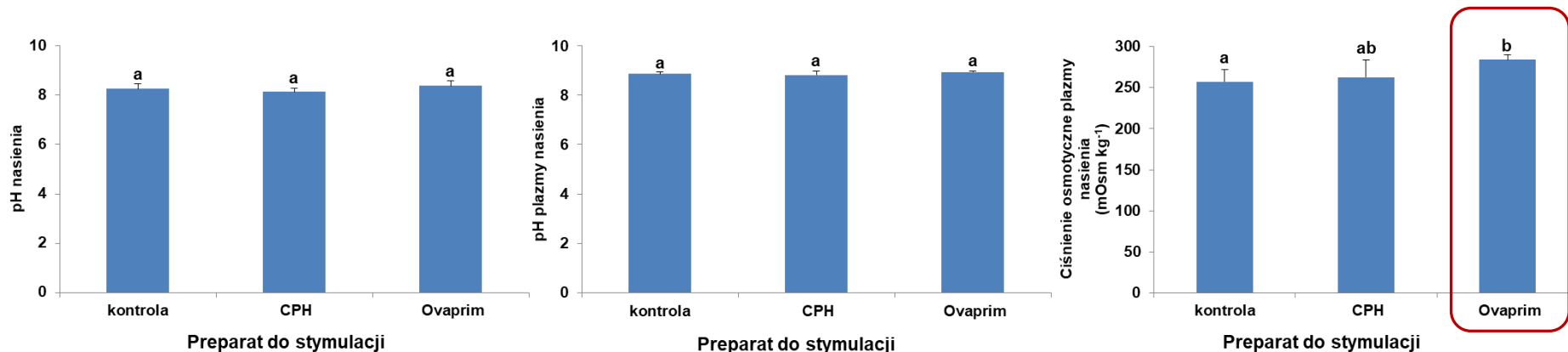
Rys. 1. Całkowita objętość nasienia (A), koncentracja plemników (B) oraz całkowita ilość plemników (C) szczupaka po 48 godz. od stymulacji hormonalnej za pomocą CPH (n = 7) oraz Ovapimu (n = 7). Grupę niestymulowaną hormonalnie (kontrola, n = 7) stanowiły samce, którym podawano 0.9 % NaCl. Słupki oznaczone różnymi indeksami literowymi wskazują na istotności różnic w wartościach analizowanych parametrów (P < 0,05).

Wyniki: Ruchliwość plemników

Rys. 2. Odsetek plemników ruchliwych (A), odsetek plemników o ruchu progresywnym (B) oraz prędkość krzywoliniowa plemników (C) szczupaka po 48 godz. od stymulacji hormonalnej za CPH (n = 7) oraz Ovapimu (n = 7). Grupę niestymulowaną hormonalnie (kontrola, n = 7) stanowiły samce, którym podawano 0.9 % NaCl. Słupki oznaczone różnymi indeksami literowymi wskazują na istotności różnic w wartościach analizowanych parametrów (P < 0,05).

Wyniki: Jakość nasienia

Rys. 3. pH nasienia (A), pH plazmy nasienia (B) oraz ciśnienie osmotyczne plazmy nasienia (C) szczupaka po 48 godz. od stymulacji hormonalnej za pomocą CPH (n = 7) oraz Ovapimu (n = 7). Grupę niestymulowaną hormonalnie (kontrola, n = 7) stanowiły samce, którym podawano 0.9 % NaCl. Słupki oznaczone różnymi indeksami literowymi wskazują na istotności różnic w wartościach analizowanych parametrów (P < 0,05).

Wnioski

- niewielka objętość nasienia i ilość plemników o obniżonej wartości ruchu progresywnego wskazuje na brak pełnej dojrzałości nasienia pozyskanego od samców z grupy kontrolnej
- wzrost objętości pozyskanego nasienia oraz ilości plemników **po 48 godz.** w porównaniu do ryb, których nie stymulowano hormonalnie wskazuje na **wysoką skuteczność preparatów hormonalnych tj. CPH oraz Ovaprim w stymulowaniu spermacji szczupaka w warunkach kontrolowanych**
- wzrost odsetka plemników o ruchu progresywnych oraz ciśnienia osmotycznego plazmy nasienia po stymulacji Ovaprimem (w odniesieniu do kontroli) wskazuje na **prawidłową dojrzałość plemników szczupaka**

możliwość poprawy wydajności reprodukcyjnej samców szczupaka przy wykorzystaniu stymulacji hormonalnej